

Valanvisning 1: Kommunstyrelsens och den kommunala centralvalnämndens förberedelser

LAGTINGS- OCH KOMMUNALVALET 2023

Dnr: ÅLR 2022/2992

Datum: 1.6.2023

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Innehållsförteckning

Till läsaren.....	3
1 Allmänt om lagtings- och kommunalvalet 2023	4
2 Centrala principer vid val på Åland	5
3 Kommunstyrelsens förberedande åtgärder.....	6
3.1 Beslut om allmänna förtidsröstningsställen.....	6
3.2 Förtidsröstning i inrättningar	6
3.3 Beslut om vallokaler.....	7
3.4 Meddelande om beslut	7
3.5 Utse valnämnder	7
3.6 Jävsbestämmelser för nämnder	7
3.7 Informera kommuninvånarna om valet	8
3.8 Checklista förberedelser kommunstyrelsen	8
4 Centralvalnämndens förberedande åtgärder	9
4.1 Allmänt om den kommunala centralvalnämnden	9
4.1.1 Tillsättande, beslutsförhet och sekreterare	9
4.1.2 Jäv	9
4.1.3 Mandatperiod	9
4.1.4 Rätt att närvara vid centralvalnämndens sammanträden.....	9
4.2 Arbetet inleds.....	9
4.2.1 Kallelse.....	9
4.2.2 Meddelande om valet.....	10
4.2.3 Beslut om att utse valförrättare.....	10
4.2.4 Skydd av valhemligheten i små röstningsområden.....	11
4.2.5 Rösträttsregistret och yrkande på rättelse i registret	11
4.2.6 Kontroll av valurnor och valbås	11
4.2.7 Distribution av handlingar	11
4.2.8 Brevröstningen	12
4.3 Kandidatnominering i kommunalval.....	12
4.3.1 Valbarhet.....	12
4.3.2 Vem får ställa upp kandidater?	13
4.3.3 Valombud	13
4.3.4 Beslut om att ställa upp kandidater.....	14

4.3.5 Valförbund	14
4.3.6 Antal kandidater som får ställas upp.....	14
4.3.7 Kandidatlistor	14
4.3.8 Beteckningar för kandidatlistor	15
4.3.9 Kandidatanmälan och anmälan om valförbund.....	15
4.3.10 Handlingar som bifogas en kandidatanmälan	15
5 Kommunala centralvalnämndens sammanträden.....	16
Checklistor	18
1 Handlingar som krävs vid anmälan av kandidater.....	18
2 Kontroll av handlingarna för kandidatanmälan	19
3 Tillåtet/otillåtet vid kandidatanmälning	20
4 Rösträtt och valbarhet i kommunalval.....	21

Till läsaren

Ålands landskapsregering utfärdar med stöd av 121 § vallagen (2019:45) för Åland dessa anvisningar för vederbörande valmyndigheter.

Välkommen till ditt viktiga uppdrag i demokratins tjänst! Ditt uppdrag är ansvarsfullt, så var noggrann. Vallagen, valanvisningarna och utbildning av landskapsregeringen och kommunen ger dig all information som du behöver.

Inled ditt arbete med att studera vallagen. Du hittar den här: (<https://www.regeringen.ax/alandsk-lagstiftning/alex/201945>). Bekanta dig med vallagen och ha den till hands när du sköter ditt uppdrag.

När du har studerat vallagens bestämmelser om ditt uppdrag, läs den här anvisningen för ytterligare information.

På valmyndigheters verksamhet tillämpas dessutom kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland (<https://www.regeringen.ax/alandsk-lagstiftning/alex/201945>) och förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland (<https://www.regeringen.ax/alandsk-lagstiftning/alex/20089>). Principerna för god förvaltning gäller också valmyndigheter. Det innebär t.ex. att du som valmyndighet ska sköta dina uppgifter utan att diskriminera någon och betjäna dem som röstar på ett korrekt och vänligt sätt.

På val.ax finns specifik information för valmyndigheter (<https://www.val.ax/valmyndigheter>).

Ha alltid vallagen och valanvisningarna till hands när du sköter dina uppgifter, så har du svaren på de flesta frågor som kan uppstå.

Tack för din insats!

Kontaktuppgifter till landskapsregeringen:

Rasmus Lindqvist, rättssakkunnig

018 25 193

rasmus.lindqvist@regeringen.ax

valinfo@regeringen.ax

1 Allmänt om lagtings- och kommunalvalet 2023

Ålands befolkning företräds i fråga om självstyrelsen av Ålands lagting. Lagtinget består av 30 ledamöter som väljs för fyra år åt gången. Ordinarie lagtingsval förrättas den tredje söndagen i oktober vart fjärde år. Om rösträtt i lagtingsval föreskrivs i 6 § i lagtingsordningen (2011:97) för Åland. Om valbarhet i lagtingsval föreskrivs i 7 § lagtingsordningen. En väljare har rösträtt i lagtingsvalet om personen senast på valdagen fyller 18 år (i valet 2023 ska personen vara född senast den 15.10.2005) och har åländsk hembygdsrätt.

Alla kommuner har ett fullmäktige som utövar kommunens beslutanderätt. Kommunernas fullmäktige utses för fyra år åt gången. Antalet fullmäktigeledamöter som ska väljas bestäms i förhållande till kommunens invånarantal på valårets första dag enligt vad som anges i 38 § i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland. Kommunens fullmäktige kan även besluta om antalet ska vara lägre eller högre än vad som anges i 38 § kommunallagen.

Ordinarie kommunalval förrättas den tredje söndagen i oktober vart fjärde år (samtidigt som lagtingsval). Om rösträtt och valbarhet i kommunalval föreskrivs i 30 och 36 §§ kommunallagen och i 1 § i landskapslagen (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt. En väljare har rösträtt i kommunalval om personen senast på valdagen fyller 18 år och är bosatt i en åländsk kommun den 1 september 2023 och har åländsk hembygdsrätt *eller* har haft sin hemort i en åländsk kommun under ett helt år före valdagen. Personen får rösta i den kommun där den är bosatt den första september (även om personen skulle flytta efter detta datum).

Bestämmelser om förrättande av val finns i [vallagen \(2019:45\) för Åland](#). Vallagen är detaljerad och beskriver exakt hur valförrättningen ska gå till. **Det rekommenderas att samtliga valfunktionärer bekantar sig med vallagen.**

I 7 § vallagen föreskrivs om valmyndigheter. Landskapsregeringen har det övergripande ansvaret för valens genomförande. Övriga valmyndigheter är centralnämnden för lagtingsval, de kommunala centralvalnämnderna, valnämnderna, valbestyrelserna och valförrättarna. Valmyndigheterna ska sköta sitt uppdrag opartiskt.

Lagtings- och kommunalval förrättas den 15 oktober 2023. Förtidsröstningstiden på Åland pågår mellan den 30 september – 10 oktober. Förtidsröstningstiden vid allmänna förtidsröstningsställen utanför Åland pågår mellan den 30 september – 5 oktober.

Information om val på Åland finns huvudsakligen på hemsidan [val.ax](#). En tidtabell över valåret hittas här (skriv ut): <https://www.val.ax/valmyndigheter/valtidtabell-2023>

Som övergripande valmyndighet strävar landskapsregeringen efter att ständigt förbättra genomförandet av lagtings- och kommunalval. Därför är det viktigt att landskapsregeringen får information om saker som kan förbättras. Genom en händelserapportering (<https://www.val.ax/om-val-pa-aland/handelserapportering-valet-2023>) kan du meddela landskapsregeringen om saker som kan förbättras. **Tillsammans förbättrar vi de allmänna valen!**

2 Centrala principer vid val på Åland

Enligt 6 § 1 mom. lagtingsordningen för Åland (2011:97) har alla röstberättigade lika rösträtt i val till lagtinget där lagtingsledamöterna väljs genom direkta, proportionella och hemliga val. Enligt 37 § kommunallagen har alla röstberättigade lika rösträtt i val till kommunfullmäktige där fullmäktigeledamöterna väljs genom direkta, proportionella och hemliga val.

- **Allmän och lika rösträtt** innebär att rösträtten enbart är beroende av sådana allmänna krav som varje medborgare i allmänhet uppfyller. Vid lagtingsval finns det exempelvis endast två villkor för rösträtt: 18 års ålder och åländsk hembygdsrätt. Varje röstberättigad har lika rätt att påverka valresultatet, alla har en röst.
- **Valen är direkta**, vilket innebär att en väljare röstar direkt på den person som han eller hon vill att ska bli vald. Varje kandidat har ett eget nummer som väljaren antecknar på valsedeln vid röstningen.
- **Valen är proportionella**, vilket betyder att antalet kandidater som väljs från varje gruppering står i proportion till antalet röster grupperingen får i jämförelse med andra grupperingar.
- **Valen är hemliga**, vilket betyder att varken valmyndigheterna eller någon annan får veta vem en väljare har röstat på eller om väljaren eventuellt lämnat in en blank valsedel. Huruvida väljaren har utövat sin rösträtt, d.v.s. huruvida väljaren har röstat eller inte, är dock inte hemligt.

3 Kommunstyrelsens förberedande åtgärder

3.1 Beslut om allmänna förtidsröstningsställen

Enligt 6 § 2 mom. vallagen fattar kommunstyrelsen beslut om allmänna förtidsröstningsställen i kommunen. I varje kommun ska finnas minst ett allmänt förtidsröstningsställe, om inte kommunstyrelsen efter överenskommelse med landskapsregeringen och en eller flera andra kommuner beslutar att det inte finns något behov av det.

Beslutet kan också innebära att kommunen anordnar förtidsröstningen i samarbete med en annan kommun eller med Åland Post. Landskapsregeringen har slutit ett ramavtal med posten, en kommun kan inom ramen för avtalet sluta ett eget avtal.

Enligt 53 § vallagen **ska de allmänna förtidsröstningsställena och vallokalerna vara tillgängliga för alla väljare utan hjälp**. Alla förtidsröstningsställen och vallokaler ska ha ett utrymme som är lämpligt för röstningen. Det ska finnas tillräckligt med plats också för väljare som inväntar sin tur att rösta. Den kommunala centralvalnämnden ansvarar för förtidsröstningsställen och vallokaler i kommunen

Enligt 117 § 1 mom. 3 punkten ansvarar landskapsregeringen för kostnaderna för valförrättarna och de allmänna förtidsröstningsställena.

Kontaktpersoner på Åland Post är: Tina Hietanen-Rauttu (tina.hietanen-rauttu@alandpost.com) och Eivor Granberg (eivor.granberg@alandpost.com).

3.2 Förtidsröstning i inrättningar

Enligt 6 § 1 mom. vallagen ska förtidsröstning ordnas på inrättningar. I 3 mom. stadgas att inrättningar är sjukhus, verksamheter inom socialvården som lämnar vård dygnet runt samt straffanstalter (**endast personer som vårdas på inrättning får rösta där – inte personal eller besökare**). Endast kommuner som har i lagen avsedda inrättningar behöver ha valbestyrelser. Kommunstyrelsen kan därutöver bestämma att andra verksamhetsenheter inom socialvården ska vara förtidsröstningsställen.

Enligt 68 § 3 mom. ska förtidsröstning vid en inrättning ordnas under förtidsröstningstiden under **en eller högst två dagar**. Den aktuella valbestyrelsen beslutar om vilka dessa dagar är och om röstningstiderna.

Valbestyrelsen ska se till att röstningstiderna och förfarandet vid förtidsröstningen **meddelas genom ett anslag** på förtidsröstningsstället och vid behov även på annat sätt (68 § 4 mom.). Det finns skäl att samråda med inrättningens ledning om tiden och hur förtidsröstningen praktiskt ska genomföras. Följande punkter bör man komma överens om:

- en namngiven person på varje enhet/klinik/avdelning bör utses, som finns på plats under förtidsröstningen och ansvarar för att alla patienter/klienter som vill och har förmåga att rösta får göra detta,

- en avskild plats anvisas för valbestyrelsen och de röstande, plats för valbestyrelsen och dess handlingar behövs även i de fall inga patienter/klienter kan komma till en gemensam plats utan måste få besök på sina rum
- all personal instrueras att **opartiskt** hjälpa till för det fall patienten/klienten ber om det och ska på förhand känna till kraven på ett valbiträde.

3.3 Beslut om vallokaler

Enligt 6 § 6 mom. vallagen fattar kommunstyrelsen beslut om en vallokal i varje röstningsområde. Om det finns särskilda skäl kan vallokalen ligga utanför röstningsområdet.

3.4 Meddelande om beslut

Kommunen ska enligt 6 § 7 mom. vallagen meddela sina beslut om förtidsröstningsställen och vallokaler till landskapsregeringen och till magistratsenheten vid Statens ämbetsverk på Åland. Kommunen ska meddela sina beslut **senast den 1 september 2023**. I samband med detta ska kommunen även meddela vid vilka inrättningar som förtidsröstning kommer att ske.

3.5 Utse valnämnder och valbestyrelser

I enlighet med 10 § vallagen ska kommunstyrelsen i god tid före ett val tillsätta en valnämnd för varje röstningsområde och en valbestyrelse för inrättningar där förtidsröstning ska ordnas. Om kommunen inte är indelad i röstningsområden behöver ingen valnämnd tillsättas, den kommunala centralvalnämnden fungerar i så fall även som valnämnd. Vid behov kan flera valbestyrelser tillsättas.

En valnämnd består av en ordförande, en vice ordförande och tre andra ledamöter. Kommunstyrelsen utser också minst tre ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna.

En valbestyrelse består av en ordförande, en vice ordförande och en annan ledamot. Kommunstyrelsen utser också minst tre ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna.

Valnämndernas och valbestyrelsernas medlemmar samt respektive ordförandes kontaktuppgifter ska meddelas till landskapsregeringen och till den kommunala centralvalnämnden.

3.6 Jävsbestämmelser för nämnder

Den som är **kandidat i lagtings- eller kommunalvalet får inte vara medlem eller ersättare i den kommunala centralvalnämnden** (vallagen 15 §). För den kommunala centralvalnämnden gäller i övrigt allmänna jävsbestämmelser enligt förvaltningslagen (2008:9) för landskapet Åland.

Den som är **kandidat i någotdera valet får inte heller vara medlem eller ersättare i en valnämnd eller en valbestyrelse eller vara valförrättare**. En kandidats **make eller maka, barn, syskon eller föräldrar får inte**

vara medlem eller ersättare i en valbestyrelse eller vara valförrättare. I övrigt gäller inte några jävsregler för dessa organ.

Valnämnder och valbestyrelser är beslutföra med tre medlemmar närvarande (ordinarie eller ersättare).

3.7 Informera kommuninvånarna om valet

Landskapsregeringen har det övergripande ansvaret för valens genomförande. I detta uppdrag ingår att informera allmänheten om valen. Landskapsregeringen kommer att ha en kampanj som syns i tidningar, radio, i sociala medier och på digitala skärmar. Utöver detta vill landskapsregeringen uppmuntra kommunerna att vidta åtgärder för att informera kommuninvånarna om valet. Åtgärder kan med fördel riktas mot förstagångsväljare, d.v.s. dels unga, dels nyinflyttade. I den senare kategorin finns många som saknar hembygdsrätt och som därmed saknar rösträtt i lagtingsval. Det är därför ännu viktigare att den här gruppen engageras inför kommunalvalet.

Broschyrer om valet på de tio största språken på Åland förutom svenska finns på [val.ax](https://www.val.ax/broschyrer-om-valet-pa-flera-sprak?page=1) (<https://www.val.ax/broschyrer-om-valet-pa-flera-sprak?page=1>). På landskapsregeringens Youtube-kanal finns en film som ger grundläggande information om val på Åland (filmen togs fram inom ramen för AMIF-projektet *En säker hamn* under åren 2018-2021). Filmen finns på svenska med möjlighet att väja engelska och arabiska undertexter. (Länk till filmen: <https://www.youtube.com/watch?v=0-Xd1qGPpTI>)

3.8 Checklista förberedelser kommunstyrelsen

Vad?	När?	Avklarat:
Besluta om allmänna förtidsröstningsställen	Senast 1 september	
Besluta om vallokaler	Senast 1 september	
Meddela LR och Ämbetsverket om beslut om förtidsröstningsställen, vallokaler och inrättningar	Senast 1 september	
Utse valnämnder och valbestyrelser	I god tid inför valet	
Informera kommuninvånarna om valet		

4 Centralvalnämndens förberedande åtgärder

4.1 Allmänt om den kommunala centralvalnämnden

4.1.1 Tillsättande, beslutsförhet och sekreterare

Enligt 9 § vallagen ska fullmäktige i kommunen i januari valåret tillsätta en kommunal centralvalnämnd bestående av en ordförande, en vice ordförande och tre andra ledamöter. Fullmäktige utser samtidigt fem ersättare som uppställs i den ordning de avses träda in i stället för de ordinarie ledamöterna.

Den **kommunala centralvalnämnden är beslutsför då fem medlemmar är närvarande**. Kommunallagens bestämmelser om deltagande i sammanträde på distans tillämpas inte när det gäller sammanträden där valsedlar hanteras.

Kommunkansliet fungerar som centralvalnämndens kansli. Kommunen ska tillhandahålla en sekreterare för den kommunala centralvalnämnden. **Det är viktigt att den person som tillhandahålls som sekreterare ges tillräckligt med tid för uppdraget**. Centralvalnämnden kan vid behov anställa personal för att biträda vid rösträkningen.

4.1.2 Jäv

Enligt 15 § 1 mom. vallagen får den som är kandidat i lagtings- och kommunalvalet inte vara medlem eller ersättare i den kommunala centralvalnämnden. I övrigt ska även bestämmelserna om jäv i [24 och 25 §§ i förvaltningslagen \(2008:9\) för landskapet Åland](#) iakttas. Detta innebär att en medlem eller ersättare i centralvalnämnden t.ex. är jävig om en make, sambo, förälder, barn, syskon eller någon annan närstående är kandidat i lagtingsvalet.

4.1.3 Mandatperiod

Enligt 12 § vallagen varar mandatperioden för den kommunala centralvalnämnden till dess en ny centralnämnd tillsätts. Om en medlem eller ersättare i en valnämnd eller en valbestyrelse **avlider, avgår eller utses till kandidat i ett val** som hålls under mandatperioden **ska en ny medlem eller ersättare utses**. Kommunstyrelsen kan vid behov utse en tillfällig ersättare om en ersättare i den kommunala centralvalnämnden avlider, är jävig eller har förhinder.

4.1.4 Rätt att närvara vid centralvalnämndens sammanträden

Enligt 14 § vallagen beslutar varje valmyndighet (inklusive den kommunala centralvalnämnden) om rätten att närvara och yttra sig vid dess sammanträden för andra personer än dem som på grund av sina uppgifter enligt vallagen har rätt att delta i sammanträden (t.ex. valombud vid vissa möten).

En valobservatör som utsetts av landskapsregeringen, av en behörig nordisk myndighet eller av ett behörigt internationellt organ har rätt att närvara då centralvalnämnden utför sina uppgifter.

4.2 Arbetet inleds

4.2.1 Kallelse

De kommunala centralvalnämnderna ska sammanträda på kallelse av ordföranden första gången senast **måndagen den 28 augusti** för att vidta de åtgärder som bestäms i 44 § vallagen. Vid sammanträdet ska centralvalnämnden enligt 9 § vallagen även anta sekreterare och annan personal som behövs. Kommunen ska tillhandahålla en sekreterare för centralvalnämnden. Vid sammanträdet fattas beslut om tid och plats för inlämnande av kandidatanmälan och anmälan om överenskommelse om valförbund.

Enligt 9 § vallagen fungerar kommunkansliet som centralvalnämndens kansli. Det betyder att de olika handlingar som behövs för valet ska kunna lämnas in till, eller hämtas ut från, kommunkansliet. I de fall lagen anger kl. 16.00 som sista tidpunkt för till exempel inlämnande av handlingar, bör nämnden i förekommande fall den sista dagen se till att någon form av öppethållning anordnas till kl. 16.00.

Den kommunala centralvalnämnden ska därefter sammanträda tisdagen den **12 september**, fredagen den **15 september**, måndagen den **18 september**, fredagen den **13 oktober**, söndagen den **15 oktober** (valdagen), måndagen den **16 oktober** samt **senast torsdagen den 19 oktober**. Nämnden får sammanträda även under andra dagar.

4.2.2 Meddelande om valet

Beträffande det meddelande enligt 44 § vallagen som centralvalnämnden fattar beslut om på sitt första sammanträde bör observeras att **meddelandet ska innehålla följande**:

- uppgift om **när och var kandidatanmälan och anmälan om överenskommelse av valförbund för kommunalvalet ska inlämnas** till den kommunala centralvalnämnden. Beslut om detta ska fattas vid nämndens första möte. Handlingarna får också sändas per post till centralvalnämndens kansli. Handlingarna **ska dock vara kansliet tillhanda senast kl. 16.00 måndagen den 11 september 2023** oberoende av på vilket sätt de lämnas eller skickas. **Anmälan som inkommer för sent ska avisas**,
- det **antal fullmäktige** som ska väljas.

Observera att meddelandet inte behöver innehålla uppgifter om datum och klockslag för valförrättningen, om förutsättningarna för att få förtidsrösta, om allmänna förtidsröstningsställen i kommunen eller om förtidsröstningstiden. De uppgifterna meddelas av centralnämnden för lagtingsval. Meddelandet ska enligt 44 § 3 mom. vallagen offentliggöras på det sätt kommunala tillkännagivanden görs offentliga. Det betyder publicering på kommunens elektroniska anslagstavla. Meddelandet får också publiceras på andra sätt enligt praxis i kommunen, till exempel anslås på kommunens anslagstavla eller publiceras i lokaltidningarna. Det är också bra att publicera det i kommunens infobladd etc.

4.2.3 Beslut om att utse valförrättare

Enligt 11 § vallagen ska den kommunala centralvalnämnden utse **minst två valförrättare** för varje allmänt förtidsröstningsställe i kommunen. Om kommunen har valt att anordna förtidsröstningen i samarbete med Åland Post är det mest ändamålsenligt att den kommunala centralvalnämnden fattar beslut om att utse de valförrättare som posten föreslår.

4.2.4 Skydd av valhemligheten i små röstningsområden

Enligt 94 § vallagen ska den kommunala centralvalnämnden i god tid före valet, om antalet röstberättigade personer i ett röstningsområde inte är fler än 100, besluta att valsedlarna från det aktuella röstningsområdet ska slås ihop med rösterna från minst ett annat av kommunens röstningsområden. Rösterna ska blandas och därefter granskas och räknas av den kommunala centralvalnämnden. Bestämmelsen tillämpas inte i kommuner som utgör ett röstningsområde.

Preliminära uppgifter om antalet röstberättigade i varje röstningsområde finns tillgängliga då rösträttsregistret har upprättats (efter 4 september). Centralvalnämnden kan fatta beslut på basen av de preliminära uppgifterna vid något av mötena i september. Den kommunala centralvalnämnden ska underrätta de berörda valnämnderna och centralnämnden för lagtingsval om beslutet.

4.2.5 Rösträttsregistret och yrkande på rättelse i registret

Rösträttsregistret upprättas enligt uppgifterna i befolkningsdatasystemet och hembygdsrättsregistret den 1 september kl. 24. Rättelseyrkanden gällande rösträttsregistret handläggs av centralnämnden för lagtingsval. Rösträttsregistret finns framme för granskning av allmänheten hos Statens Ämbetsverk på Åland (även per telefon) från och med den 7 september. **Rättelseyrkanden som gäller rösträttsregistret ska var inlämnade senast måndagen den 25 september kl. 16.00.**

I 22 § 4 och 5 mom. vallagen stadgas att landskapsregeringen ska utarbeta en blankett som kan användas för framställande av rättelseyrkande, samt se till att sådana blanketter finns på kommunkanslierna och på de ställen där uppgifterna i rösträttsregister finns tillgängliga. Kommunen har enligt vallagen en skyldighet att på begäran bistå den som vill yrka på rättelse genom att utan dröjsmål vidarebefordra rättelseyrkandet till valregistermyndigheten (landskapsregeringen).

I lagtings- och kommunalvalet 2023 är det för första gången **möjligt att skicka in sitt rättelseyrkande till centralnämnden för lagtingsval helt elektroniskt**. Den elektroniska blanketten och pappersblanketten hittas på den här sidan (<https://www.val.ax/valjare/vem-far-rosta/kontrollera-din-rostratt>). Pappersblanketter ska även finnas att få vid landskapsregeringen, alla kommunkanslier och vid Statens Ämbetsverk på Åland.

Efter att **rösträttsregistret har vunnit laga kraft den 29 september kl. 12.00** skrivs vallängderna ut ur registret röstningsområdesvis och distribueras till de kommunala centralvalnämnderna.

4.2.6 Kontroll av valurnor och valbås

Centralvalnämnden ska i god tid inför valet kontrollera att alla valurnor (finns det nycklar och lås?) och valbås/valskärmar är i skick inför valet. Om det saknas valurnor och valbås eller om utrustningen konstateras bristfällig ska landskapsregeringen kontaktas. Landskapsregeringen tillhandahåller ett lager med extra valurnor och valbås som kommunerna kan beställa från (behöver göras i god tid, **senast i augusti!**).

4.2.7 Distribution av handlingar

Landskapsregeringen skickar i god tid inför valet de handlingar som behövs för förtidsröstningen och röstningen på valdagen till kommunerna (kommunerna behöver inte beställa materialet). Materialet levereras

till kommunkanslierna om kommunen inte meddelar något annat till landskapsregeringen (det är t.ex. även möjligt att hämta materialet direkt från landskapsregeringen). Där Åland Post sköter förtidsröstningen levereras materialet direkt till Åland Post.

Sammanställningarna av kandidatlistor för lagtingsvalet ska skickas till de kommunala centralvalnämnderna senast onsdagen den 27 september. Inom samma tid ska de kommunala centralvalnämnderna skicka sammanställningen av kandidatlistor för kommunalvalet (i den egna kommunen) till kommunstyrelsen och till valnämnderna inom kommunen.

De kommunala centralvalnämnderna ska dessutom så tidigt som möjligt (**efter den 18 september och före den 27 september**) skicka sammanställningen till landskapsregeringen (den egna kommunens sammanställning av kandidatlistor), för vidare distribution inför förtidsröstningen. Landskapsregeringen behöver för detta ändamål **70 exemplar av sammanställningen**. Landskapsregeringen distribuerar alla kommuners kandidatsammanställningar till alla förtidsröstningsställen.

4.2.8 Brevröstningen

Enligt 74 § vallagen ska den som har för avsikt att förtidsrösta per brev skriftligen beställa brevröstningshandlingar hos landskapsregeringen. Beställningen ska göras personligen på en särskild blankett eller på något annat sätt som säkert fastställer beställarens identitet. Handlingarna kan beställas tidigast tre månader före valdagen (**i valet 2023: 15 juli**) men beställningen ska ha kommit in till landskapsregeringen senast den femte dagen före valdagen (**10 oktober**).

Brevröstningshandlingar kan i valet 2023 beställas elektroniskt via val.ax (på denna sida kommer **den 15 juli att finnas information om elektronisk beställning och beställning via pappersblankett**: <https://www.val.ax/valjare/hur-rostar-jag/fortidsrosta-brev>). Eftersom beställning av brevröstningshandlingar tidigare gjordes direkt från kommunerna är det **bra om kommunerna kan informera om var beställningarna kan göras**.

Den kommunala centralvalnämnden ska i enlighet med 75 § 3 mom. vallagen göra upp en förteckning över väljare som sänder in brevröstningshandlingar. Centralvalnämnden kan delegera denna uppgift till en av nämnden utsedd person (t.ex. sekreteraren). Förteckningarna är inte offentliga förrän röstningen har avslutats på valdagen.

Enligt 76 § vallagen får förtidsröstning per brev ske tidigast den 27 dagen före valdagen (**måndagen den 18 september när kandidatlistorna fastställts**). Brevröster vars följebrev är daterade tidigare lämnas obeaktade av centralvalnämnden. För att kunna beaktas måste brevröstningshandlingarna ha kommit till den kommunala centralvalnämnden **senast klockan 19 fredagen före valdagen** (13 september).

4.3 Kandidatnominering i kommunalval

4.3.1 Valbarhet

Bestämmelser om vem som är valbar till ledamot i fullmäktige finns i 36 § kommunallagen för landskapet Åland.

För att få ställa upp i kommunalvalet krävs:

- att man har kommunen som sin hemort
- rösträtt i kommunalval i någon kommun på Åland
- inte är minderårig eller har förklarats omyndig
- inte är ledamot i Ålands förvaltningsdomstol
- inte är anställd i den aktuella kommunen i en ledande uppgift (chefsposition)

4.3.2 Vem får ställa upp kandidater?

I kommunalval får kandidater ställas upp av en **etablerad kommunal politisk förening** och av en **lokal förening som av en etablerad politisk förening har beviljats rätt** att i dess namn ställa upp kandidater i kommunalvalet, samt av röstberättigade personer som har bildat en **valmansförening** särskilt för det ändamålet (samlingslistor fungerar som valmansföreningar).

Med en etablerad kommunal politisk förening avses en registrerad förening vars egentliga syfte är att påverka politiska angelägenheter i kommunen och som har varit företräd i det nuvarande eller föregående kommunfullmäktige. En etablerad kommunal politisk förening anses företräd i kommunfullmäktige då någon kandidat blivit invald från en kandidatlista som ställts upp under en beteckning som innehåller föreningens namn.

I 35 § vallagen finns specifika bestämmelser om hur en valmansförening bildas.

När man ställer upp kandidater används särskilda formulär som fastställs av landskapsregeringen:

- Stiftelseurkund för valmansförening
- Kandidatanmälan
- Kandidatlista
- Medgivande att ställa upp som kandidat
- Anmälan om överenskommelse om valförbund
- Du hittar formulären under blanketter på den här sidan.

Formulären hittas på den här sidan: <https://www.val.ax/kandidater-partier/kandidatnominering/stalla-kandidater-kommunalval>

4.3.3 Valombud

En förening som ställer upp kandidater i val ska utse ett valombud och en ersättare för valombudet. Valombudet och ersättaren utses antingen direkt av medlemmarna vid ett möte eller enligt föreningens stadgar. De rättigheter och skyldigheter som enligt vallagen gäller för valombudet gäller också för valombudets ersättare.

En medlem eller en ersättare i en centralnämnd får inte vara valombud. Valombudet för en valmansförening ska vara medlem av föreningen och får inte vara kandidat i samma val. Valombudet för en etablerad politisk förening, en etablerad kommunal politisk förening eller en lokal förening får vara kandidat i samma val.

4.3.4 Beslut om att ställa upp kandidater

En etablerad kommunal politisk förenings beslut om att ställa upp kandidater till fullmäktige, samt beslut om att lämna in kandidatanmälan, ska fattas vid ett föreningsmöte eller på det sätt föreningens stadgar anger att medlemmarnas beslutanderätt ska utövas. Besluten kan även fattas av föreningens styrelse om föreningsmötet har gett en sådan fullmakt.

En lokal förenings beslut om att ställa upp kandidater i kommunalvalet i en etablerad politisk förenings namn ska fattas på ett möte.

En förening kan bestämma att valombudet inte får ingå överenskommelse om valförbund. Om ett sådant beslut inte fattas, har valombudet rätt att på föreningens vägnar ingå en sådan överenskommelse.

4.3.5 Valförbund

Ett valombud som har den rätten kan på föreningens vägnar samverka i ett val med en eller flera andra föreningar genom att ingå en överenskommelse om bildande av valförbund.

Etablerade kommunala politiska föreningar har rätt att ställa upp sina kandidater på flera listor. Listorna bildar ett valförbund utan att någon särskild överenskommelse behöver göras.

En överenskommelse om valförbund ska undertecknas av valombuden för de föreningar som ingår i förbundet. Överenskommelsen ska innehålla fullmakter för en av undertecknarna att vara valförbundets valombud och för en att vara valombudets ersättare.

4.3.6 Antal kandidater som får ställas upp

En valmansförening, en etablerad kommunal politisk förening, en lokal förening eller ett valförbund har rätt att ställa upp ett antal kandidater som är **högst två gånger så stort** som antalet representanter som ska utses i valet. **Observera att maxantalet kandidater även gäller valförbund.** På val.ax finns en sammanställning över hur många fullmäktigeledamöter som ska väljas i respektive kommun: <https://www.val.ax/om-val-pa-aland/kommunalval>

4.3.7 Kandidatlistor

En kandidatlista ska tydligt uppta kandidaternas namn, samt uppgift om deras titel, yrke eller syssla, angiven med högst två uttryck. Vid sidan av eller i stället för en kandidats förnamn får användas ett allmänt känt tilltalsnamn eller förkortat förnamn. I en lista som gäller kommunalval kan kandidaternas adress, hemby eller annan i kommunen allmänt känd geografisk bestämning anges.

Kandidaterna ska ställas upp i den ordning som de avses ha i sammanställningen av kandidatlistor (d.v.s. föreningarna avgör själv ordningen på listan – den kommunala centralvalnämnden kan endast ändra ordningen om någon kandidat stryks från listan).

Till kandidatlistan ska fogas de föreslagna kandidaternas skriftliga medgivanden att ställa upp som kandidat, uppgifter om deras personbeteckningar samt deras försäkran att de inte samtyckt till att bli uppställda som

kandidater på någon annan kandidatlista i samma val. Kandidaternas namn ska i medgivandet ha samma form som i kandidatlistan.

4.3.8 Beteckningar för kandidatlistor

En enskild kandidatlista eller ett valförbund ska ha en beteckning i sammanställningen av kandidatlistor. En kandidatlista som ställts upp av en etablerad kommunal politisk förening eller en lokal förening får den politiska föreningens namn som beteckning.

Ett valförbund som innehåller en etablerad kommunal politisk förening eller en lokal förening ska ha en beteckning som innehåller namnet på varje politisk förening som ingår i valförbundet.

En valmansförenings kandidatanmälan eller en anmälan om överenskommelse om bildandet av ett valförbund kan innehålla ett förslag till beteckning. Den föreslagna beteckningen får inte vara missvisande eller olämplig. I beteckningen kan ingå ett namn som är infört i föreningsregistret om föreningen gett ett skriftligt tillstånd.

4.3.9 Kandidatanmälan och anmälan om valförbund

En kandidatanmälan och en anmälan om överenskommelse om valförbund ska lämnas in senast klockan 16 den måndag som infaller den 34 dagen före valdagen. Anmälan ska innehålla valombudets försäkran att kandidaterna är valbara och handlingarna ska vara undertecknade av valombudet. I handlingarna ska valombudets kontaktuppgifter uppges. Handlingar som gäller kommunalval ska lämnas in till den kommunala centralvalnämnden i respektive kommun.

4.3.10 Handlingar som bifogas en kandidatanmälan

En etablerad kommunal politisk förening ska till kandidatanmälan bifoga ett protokollsutdrag från det organ som fattade beslut i ärendet. Protokollsutdraget ska innehålla uppgifter om kandidatlistorna, valombudet och valombudets ersättare. Till anmälan ska bifogas ett utdrag ur föreningsregistret där föreningens registrerade namn och dess namntecknare framgår.

En lokal förening ska till kandidatanmälan bifoga ett protokollsutdrag från mötet där beslut fattades om att ställa upp kandidater. Protokollsutdraget ska innehålla uppgifter om valombudet och en fullmakt för ombudet att anmäla föreningens kandidatlista under den etablerade politiska föreningens namn. Till anmälan ska även bifogas den etablerade politiska föreningens meddelande om rätt för den lokala föreningen att ställa upp kandidater i kommunalvalet i den etablerade politiska föreningens namn. Den lokala föreningen ska uppge namn och kontaktuppgifter för föreningens valombud och valombudets ersättare samt bifoga fullmakterna för dem.

5 Kommunala centralvalnämndens sammanträden

Nedan finns fastslagna datum och tider för när den kommunala centralvalnämnden ska sammanträda. Utöver detta kan ytterligare möten hållas vid behov.

Senast måndagen den 28 augusti (kan med fördel hållas tidigare)

- Utnämning av sekreterare för nämnden.
- Hur ska möteskallelser göras?
- Genomgång av valtidtabell.
- Beslut om meddelande enligt [44 § vallagen](#).
- Beslut om att utse valförrättare enligt [11 § vallagen](#), (kan även göras vid följande möte den 12 september).
- Eventuellt beslut om att överlåta granskning av inkomna förtidsröster till sekreterare med biträden (mer information i valplan 2).

Tisdag 12 september

- Behandling av kandidatanmälningar och eventuella anmälningar om bildande av valförbund enligt [45 § vallagen](#).
- Kontroll av jäv i centralvalnämnden (när kandidaterna är kända).
- Begära om rättelse och kompletteringar av handlingar enligt [46 § vallagen](#).
- Lottning av kandidatlistornas inbördes ordning.
- Ge sekreteraren i uppdrag att kontrollera samtliga kandidaters valbarhet till nästa möte för beslut i nämnden (detta intygas av valombudet – behöver ej kontrolleras av nämnden annat än vid uppenbart behov).
- Ge sekreteraren i uppdrag att uppgöra ett utkast till preliminär sammanställning av kandidatlistor.
- Beslut enligt [94 § vallagen](#) om skydd av valhemligheten i små röstningsområden (vid behov).

Fredag 15 september

- Behandling av eventuella rättelser av kandidatanmälningar.
- Uppgörande av preliminär sammanställning av kandidatlistor enligt [47 § vallagen](#) (Obs! kandidatnumren i kommunalvalet börjar på 502). Sammanställningen hålls tillgänglig för valombuden enligt [50 § vallagen](#). Meddela även om deras rätt att närvara när den slutliga sammanställningen fastställs måndagen den 18 september.
- Konstatera att samtliga kandidaters valbarhet har granskats och att beslut fattas nästa möte. Icke valbara kandidater och deras ombud kan informeras.

Måndag 18 september

- Kontroll av jäv i nämnden.
- Fastställande av sammanställning av kandidatlistor enligt [48 § vallagen](#). Beslut om att någon kandidat inte är valbar. Beslut om publicering och tryckning enligt 48 och [49 §§ vallagen](#).
- Beslut om meddelande om valförrättningen i enlighet med [52 § 3 mom. vallagen](#).
- Sammanställningen av kandidatlistor ska tryckas i tillräckligt antal och på grönt papper (OBS Landskapsregeringen behöver **70 ex** för distribution till alla förtidsröstningsställen). I

sammanställningen ska kandidatlistor och valförbund tydligt åtskiljas med en ram. Ovanför ramen anges beteckningen för listan eller valförbundet. Om centralvalnämnden inte har godkänt förslaget till beteckning, eller om inget förslag har framställts, bestämmer centralvalnämnden en bokstavs-beteckning. En sådan bokstavs-beteckning ska endast ange listans eller valförbundets placering i sammanställningen. För listorna inom ett valförbund anges inga beteckningar.

Fredag 13 oktober

- Granskning av förtidsröstningshandlingar enligt [61 § vallagen](#).
- Anteckning i vallängden enligt [62 § vallagen](#).
- Behandling av valkuverten enligt [63 § vallagen](#).
- Eventuellt beslut enligt [64 § 2 mom. vallagen](#) om skydd av valhemligheten om antalet förtidsröster är litet.

Söndag 15 oktober kl. 09.00

- Räkning av förtidsrösterna i kommunalvalet enligt [65 § vallagen](#).
- Mottagande och eventuell räkning av valdagsrösterna (om centralvalnämnden även fungerar som valnämnd).

Måndag 16 oktober senast kl. 12.00

- Granskning och kontrollräkning av rösterna enligt [96 § vallagen](#). Granskning av valnämndernas protokoll.

Tisdag 17 oktober kl. 10.00

- Granskning och kontrollräkning av rösterna *vid behov*. Granskning av valnämndernas protokoll.

Onsdag 18 oktober kl. 10.00

- Granskning och kontrollräkning av rösterna *vid behov*. Granskning av valnämndernas protokoll.

Torsdag 19 oktober kl. 10.00

- Granskning och kontrollräkning av rösterna *vid behov*. Granskning av valnämndernas protokoll.
- Sista dagen för att fastställa valresultatet enligt [100 § vallagen](#).
- Offentliggörande av valresultatet enligt [103 § vallagen](#)

Checklistor

1 Handlingar som krävs vid anmälan av kandidater

- Formulären som fastställts av landskapsregeringen ska användas, finns [här](#).

Behövs för alla

- Formulär för kandidatanmälan.
- Formulär för kandidatlista.
- Formulär för medgivande för samtliga kandidater på listan.

Behövs för etablerade kommunala politiska föreningar

- Protokollsutdrag för beslut om valombud och ersättare för valombud. Kan utses antingen direkt av medlemmarna på ett möte eller enligt det förfarande som anges i föreningens stadgar.
- Protokollsutdrag för beslut om att ställa upp kandidater samt beslut om att lämna in kandidatanmälan. Kan fattas vid ett medlemsmöte eller på det sätt som föreningens stadgar anger. Beslutet kan även fattas av föreningens styrelse om föreningsmötet har gett en sådan fullmakt.
- Ett utdrag ur föreningsregistret där föreningens registrerade namn och dess namntecknare framgår.

Behövs för lokala föreningar

- Protokollsutdrag från det möte som fattade beslut om anmälan, utsåg valombudet och gav ombudet fullmakt att anmäla föreningens kandidatlista under den etablerade politiska föreningens namn. Fullmakterna för valombuden ska även bifogas.
- Till anmälan ska även bifogas den etablerade politiska föreningens meddelande om rätt för den lokala föreningen att ställa upp kandidater i kommunalvalet i den etablerade politiska föreningens namn.

Behövs för valmansföreningar

- Formulär för stiftelseurkund.
- Eventuell rätt att använda en registrerad föreningens namn.
- Eventuell fullmakt att ingå valförbund.

Behövs för valförbund

- Fullmakter för valombud att ingå valförbund.
- Formulär för valförbund.

2 Kontroll av handlingarna för kandidatanmälan

1. Är handlingarna inlämnade inom utsatt tid (senast måndagen den 11 september kl. 16.00)?

2. Finns alla handlingar?

3. Kontroll av stiftelseurkunden (valmansförening)

- Finns tillräckligt många underskrifter = minst 3 gånger antalet kandidater?
- Är den daterad?
- Finns valombud och ersättare angivna med alla uppgifter?
- Finns alla uppgifter om medlemmarna?
- Är de röstberättigade?

4. Kontroll av kandidatlistan

- Ej för många? (högst **två** gånger antalet fullmäktige).
- Finns namn (allmänt känt tilltalsnamn eller förkortat förnamn får finnas vid sidan av eller i stället för "officiellt" namn)?
- Titel yrke eller syssla (högst två uttryck) och eventuell uppgift om postadress, hemby eller annan geografisk bestämning **OCH INGENTING ANNAT!** (som inte behövs för att identifiera kandidaten).
- Finns skriftligt medgivande från alla kandidater?
- Är kandidaterna valbara? (Detta intygas av valombudet – behöver ej kontrolleras av nämnden annat än vid uppenbart behov). OBS! Rösträttsregistret vinner laga kraft först fredagen den 29 september. Ändringar i rösträtten kan således ske fram till dess.

5. Kan eventuellt förslag till beteckning godkännas?

- En lista som ställs upp av en lokal förening ska ha den etablerade politiska föreningens registrerade namn i beteckningen.

6. Kontroll av anmälan om valförbund

- Inlämnad inom utsatt tid?
- Finns alla handlingar?
- Ej för många kandidater, högst två gånger det antal som ska väljas?
- Undertecknad av valombuden för alla listor?
- Finns valombud och ersättare?
- Kan en eventuell beteckning godkännas?

3 Tillåtet/otillåtet vid kandidatanmälning

Aktör	Måste	Får	Får inte
Medlem i valmansförening	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vara röstberättigad 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vara kandidat på annan lista ▪ Vara medlem av eller ersättare i centralvalnämnd eller valnämnd 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vara kandidat på samma lista ▪ Vara medlem i annan valmansförening
Valombud och valombudets ersättare för valmansförening	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vara medlem i valmansföreningen 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vara medlem av eller ersättare i centralvalnämnd ▪ Vara kandidat
Valombud och ersättare för etablerad kommunal politisk förening och för lokal förening	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vara röstberättigad 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vara kandidat i valet 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vara medlem av eller ersättare i centralvalnämnd
Valombud för valförbund	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vara valombud för någon av listorna 		
Kandidat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vara valbar ▪ Vara vid liv 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vara medlem i annan valmansförening ▪ Vara valombud för sin etablerade kommunala politiska förening eller för sin lokala förening 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vara medlem i sin egen valmansförening ▪ Vara kandidat på någon annan lista i valet ▪ Vara valombud för sin valmansförening ▪ Vara medlem av eller ersättare i centralvalnämnd, valnämnd eller valbestyrelse ▪ Vara valförrättare

4 Rösträtt och valbarhet i kommunalval

Enligt 30 § i kommunallagen (1997:73) för landskapet Åland och 1 § i landskapslagen (1997:63) om rösträtt och valbarhet i kommunalval för personer som saknar åländsk hembygdsrätt **har rösträtt i kommunalval** den som:

- Fyller 18 år senast på valdagen den 15 oktober 2023, **alltså födda senast 15.10.2005**.
- Har hemort i kommunen 1.9.2023.
- Har hembygdsrätt **eller** har haft en hemkommun på Åland utan avbrott under ett år närmast före valdagen, alltså minst från och med 15.10.2022.
- **I praktiken: den som finns med i rösträtsregistret.**

Enligt 36 § i kommunallagen för landskapet Åland är **valbar i kommunalval** den som:

- Har kommunen som sin hemkommun.
- Fyller 18 år senast på valdagen.
- Har rösträtt i kommunalvalet i någon kommun.
- Är inte minderårig eller har förklarats omyndig.
- Är inte ledamot i Ålands förvaltningsdomstol.
- Är inte anställd i kommunen i en ledande uppgift.

Det ankommer på den kommunala centralvalnämnden att i varje enskilt fall pröva om en kandidat faller under begränsningen beträffande "anställd i kommunen i en ledande uppgift". Som vägledning citeras nedan lagtingets lagutskotts kommentar till bestämmelsen (Lu bet. Nr 8/1996-1997):

Med begreppet "anställd hos kommunen" avses såväl tjänstemän som privaträttsligt anställda. Begreppet "uppgiftsområde" för kommunstyrelsen eller en nämnd är inte detsamma som "förvaltningsområde". Det senare begreppet innefattar organets samtliga uppgifter medan begreppet "uppgiftsområde" är beroende av hur förvaltningen i det enskilda fallet är organiserad. Beträffande nämnder med begränsade uppgifter sammanfaller ofta förvaltningsområde och uppgiftsområde. Har däremot en nämnd pålagts större uppgiftshelheter kan organisationen vara den att olika tjänsteinnehavare leder olika uppgiftsområden. I det första fallet gäller begränsningen i valbarheten endast en tjänsteman, i det senare fallet kan den däremot beröra flera tjänstemän. Bedömningen måste därför göras utgående från hur kommunens organisation är ordnad i det enskilda fallet.

En ledande uppgift inom nämndens uppgiftsområde har i första hand den som är chef för det ifrågavarande uppgiftsområdet. I en specialiserad organisation gäller detta vanligen endast en person, exempelvis bibliotekschefen under biblioteksnämnden. Ansvarar däremot nämnden för olika uppgiftsområden kan flera personer anses ha en ledande uppgift. Om kommunen exempelvis sammanfört skol-, biblioteks- och den allmänna kulturförvaltningen under en enda nämnd med varsin sektorchef med eget ansvar berörs varje sektorchef av begränsningarna i valbarheten. Om en viss uppgiftshelhets ekonomiska betydelse inom organisationen är ringa ska den ansvarige dock inte anses vara anställd i en ledande uppgift.